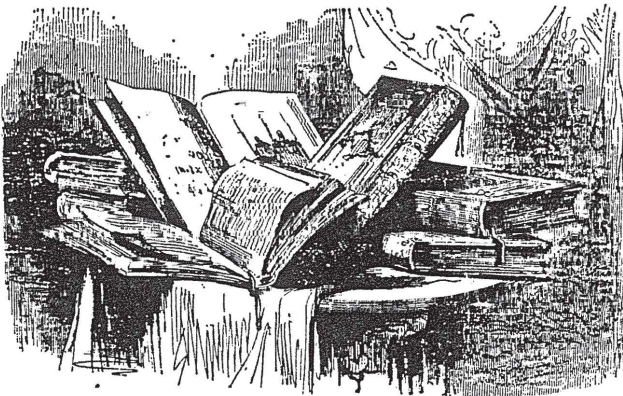

Carrellata di poeti

L'itinerario poetico contemporaneo, e numerosi sono gli esempi, presenta una diversità di aspetti, sia dal punto di vista poetico che dal punto di vista editoriale. C'è un viaggio che continua, nel cui interno si muovono condizioni ed esigenze, realtà e motivi che danno vita all'identità poetica.

Il panorama è abbastanza vasto. I libri che abbiamo sotto mano lo dimostrano ampiamente. Ed eccoli.

Carmelo Cortese ce ne propone due di sicura fattura. Il tema dominante ci sembra la definizione del mito attraverso una indicazione che è certamente inserita nella dimensione sacrale. Sono *Il seminatore folle* (Edizioni S.G.P.) e *L'immutabile paese* (Il Vertice). In entrambi la prefazione è di Giuseppe Carlo Marino. Accanto al mito-sacralità c'è il richiamo religioso. E' viaggio all'interno di una attesa che richiama speranza.

Un interrogarsi continuo che chiede aiuto al sogno è nella poesia di Getulio Baldazzi. Una sua recente raccolta dal titolo *L'unica Bellezza* (Editoriale Sette/Poesia), lo dimostra ampiamente. Ci sono velli di malinconia che lasciano un segno profondo, e c'è soprattutto un richiamo a un paesaggio spirituale, come scrive Leo Magnum nella Prefazione, che ha bisogno del simbolo. Una poesia che tocca le corde del cuore.

Sulla corda del cuore e in un cielo velato di ricordo-nostalgia è la poesia di Adriana Scarpa che propone il suo

mondo in *La nota azzurra dell'anima* (Edizioni Meridionali). Lo avevamo osservato in un precedente articolo. In Adriana Scarpa la malinconia è la rivelazione di un antico viaggio che ci ripropone la parola e la speranza come comunicazione-comunicazione. La Presentazione è di Pino Bonanno.

Una indicazione racchiusa nella capacità di ricostruire attraverso immagini e ricordi la vita e il tempo è in *Païse mie* (Paese mio) di Michele Capuano (La Vallisa) con Presentazione di Vincenzo Valente e tavole figurative di Giovanni Tamburrano. Una poesia strappata al sogno-tempo ma che soprattutto richiede partecipazione. C'è il paese, ci sono storie, c'è la grande avventura di capire il senso del tempo in un paese-metaletra che cerca speranza. Nel paese e nella sua vicenda c'è il poeta ma c'è soprattutto l'uomo, quello che non sfugge al tempo.

Un verso rarefatto fra tradizione e avanguardia (termine usato e abusato ma nel verso lo si nota) è in *Tenero musicale* di Donato Scatamacchia. Esce per i tipi di una nuova casa editrice: « Il Salice ». Nella collana « Policromie in bianco e nero » curata da Cinzia Zucchi, la quale scrive una bella prefazione che racchiude i motivi indicatori seguiti da questo poeta. E' una poesia rarefatta che conserva un soffio di vera liricità, accompagnata da ansia. Il tutto si fa tensione.

Un libro particolare, ricco

di meditazioni e immagini, è *Giovane chi sei? la conoscenza di se stessi nella profondità dell'anima* (Libri Thule/Romano Editore) di Nicola Mammì. Un libro particolare perché si mostra attraverso una diversità di sfaccettature e che si lascia leggere grazie ad una interpretazione che porta sulla scena il nostro tempo, la nostra storia, la nostra parola. Le poesie che vi sono inserite hanno una capacità di filtraggio notevole. La Prefazione è di Giuseppe Trapani. Interessanti sono le pagine di Mons. Antonio Riboldi e di Giovanna Bongiorno.

Due libri che dovrebbero certamente essere trattati a parte sono *Ribelle Gentile* di Oliver Friggieri e *L'erba del mio volto* di Dragana Mirovic. Entrambi pubblicati dalla Editrice « La Vallisa ». Oliver Friggieri è un poeta maltese che ci offre un verso calato in una tradizione che si riconosce per quel tocco antico e ormai diventato originale per la forza e la grande espressività. Interessanti sono gli interventi critici di Daniele Glancane e di Anna Santoliquido i quali mettono in evidenza due punti di sicuro riferimento che sono il senso di morte e la grande pietas.

Nella stessa collana esce il libro di Mirovic. E' un poeta jugoslavo. Nella sua poesia ci sono messaggi che mettono al centro l'uomo e la sua storia; ed è ricca anche di metafore, di immagini, di parole che non si assentano mai dal contesto storico in cui il poeta si trova ad operare. Hanno una precisa levatura stilistica quei distici nei quali si avverte la voce e il pianto, l'ironia e il canto. Gli interventi critici sono di Marco I. de Santis, Enrico Bagnato, Rino Bizzarro, Angela De Leo, Paolo De Ruvo, Daniele Glancane, Prima Leone, Nico Mori, Anna Santoliquido. E' il quinto volume di versi che esce in questa collana.

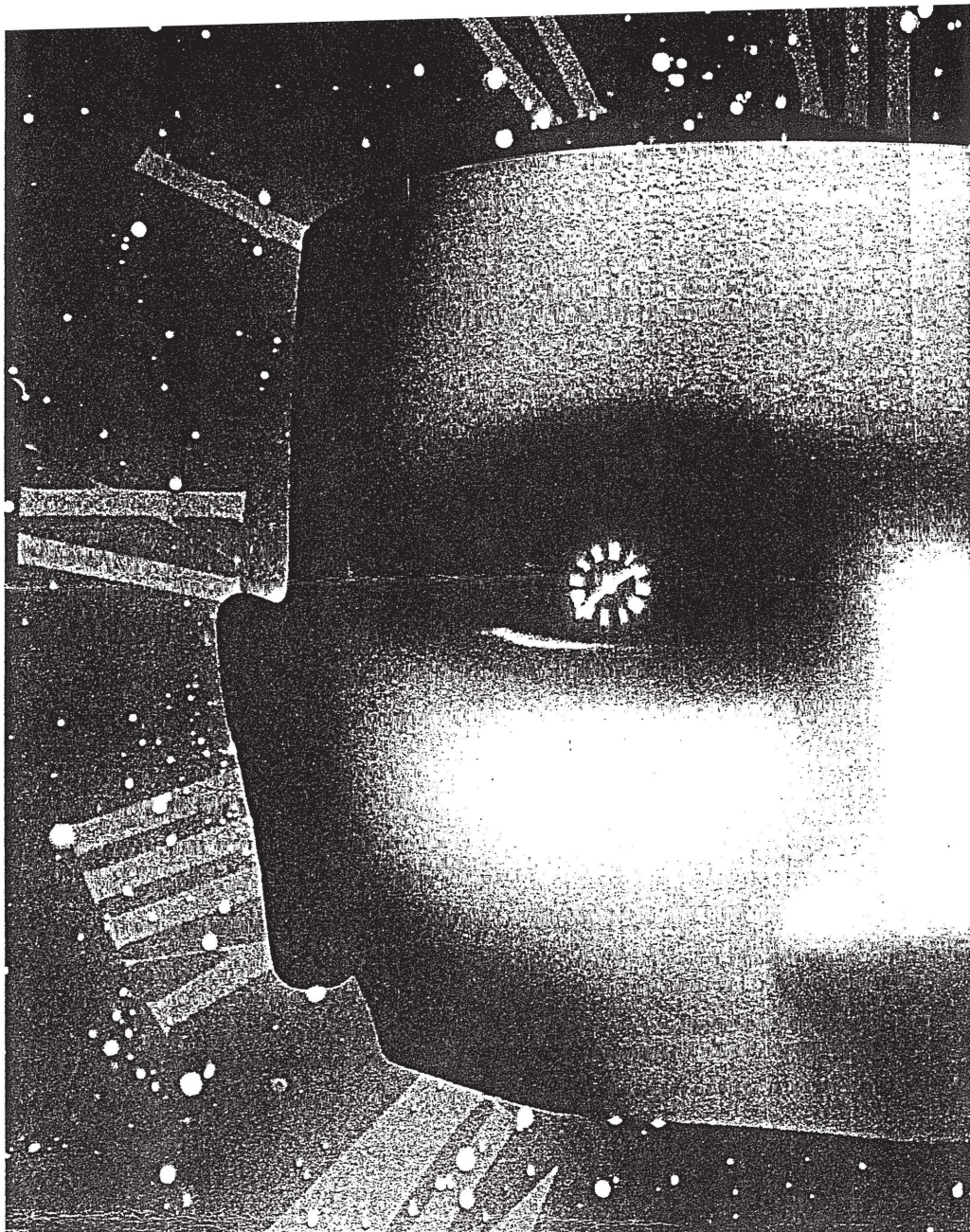
Un itinerario, questo nostro, che si chiude senza interpretazioni critiche e vuol essere soltanto indicazione di poesia che presenta la sua voce e la sua identità.

Pierfranco Bruni

Voce del Sud
17 XII 88

A Vincenzo, salute
Piero Lencioni

YOUR EYES WILL WALK WITH ME

Your eyes carry beyond the black shore, used to wave's

deception and hurricane's oaths. They're sleepless, all-knowing,

because they sailed and were saved with me in every shipwreck,

day and night they watch, until the hour comes, so that were I to

doze they would still watch, I wouldn't miss the boat before

I left. The remaining hour will be short, your eyes will accompany

me until I tear up the last few pages of this calendar.

Oliver Friggieri
(Malta)

Oliver Friggieri (Mallà)

ESTI NOUL ANOTIMP ACUMA TU...

Esti noul anotimp, acuma, tu
columbă de această mină ieri
hrănită, precum soarele deasupra-mi
ce alunecă încetinit și geme
prin slavă: tu în liniște-i vorbește
prea obositei minți ce se deschise
ție, ca un mormînt, să poși
desculță-aici să mergi cu pace — du-te!
Acuma ești tu pianul cel tăcut
și-n tine-i melodia purpurie
ce o vei scrie cu acele note
pe care le promitești, Poezie,
acuma tu mi ești marea poezie,
glas nici de un dicționar inclus,
ritmuri plinsori, silabe fragmentări,
cum doar tăceri ești, o, singurătate,
o, rînduinea ce bei din bălți
și numeri cercurile înflorind
seara, cînd joc îmi fac zvirlind o piatră,
o, fiică dulce a sufletelor mute,
însușită răsfățată, citești
tristele cărți care le-a scris poetul.

SĂ FIE O-NTÎMPLARE?

Unde te așezai, o, Doamne? În zădărnici
de a lungul vechii străzi te-am căutat:
abia ce-ai dispărut, mi-au zis,
după un colț în zori m-am deșteptat
și ziua-ntreagă m-am alergat, pin' ce e închis
înti-un fundac mă pomenii, și se-nnoptă.
Și ori de cîte ori mi-ai dat de înțeles
te am așteptat în cameră-ncuiată
zădărnice îndelung: dar alții te-au văzut
intrînd la cei ce cu minie mă privesc.

Să fie o ntîmplare că deloc
noi nu ne-am întîlnit, sau nu-ți aduci aminte
ce număi are casa mea, ori de ciudatul
nume al străzii unde locuiesc?
Dar dacă vii, tu fă o mai naștere
de-a se-nsera, căci noaptea pun zăvorul,
mi e teamă să deschid.

În românește de Aurel Rău

MĂ-NȚEAPĂ DEGETELE TALE ASPRE

Mă-nțeapă degetele tale aspre
vînt năpustit, un regiment ce fuge
mă calcă, mă obosește ritmul atroce
opriți-vă, opriți-vă soldați
cu chip nedeslușit, încă mai sînt copilul
cărui vîntul verii-i face bine:
mă-nțeapă-aceste degete, aceste frunze
căzute-aici și floarea-aici călcată,
limba acerasta grea, cuvîntul ăsta
fals, răgușit, și strigătul ce urlă-n mine.
Vara ploioasă, iarna caldă,
arida primăvară fără flori
și toamna cu frunzișul plin de viață
fac să vîsze sufletul ce scrie
o vorbă pe rătăcitorii nori,
pe negrele vagoane tremurătoare mîna,
strîmbă, prin arse frunze, bate inima.
Ia singele și scrie: „Fără rod
deși însărcinat e pîntecul, opașul
lumină n-o să dea, și zburătoarea
aripi nu va avea, și mute
buzele nu vor da nici un sărut,
ochii deschși în întuneric, unde
se-nalță singură, întunecată
o-ntruchipare: falsă
ți-e vocea, un ciclon care mă biciuie
neîncetat
și fără nici o noimă
se-nfîlăie-anotimpurile: păsări
rătăcitoare care-mi cad
în brațele deschise, ciuită,

pentru îngropări, oraș mîerlănd satul,
să le ascundă cu adevărat
acesta-i universul ce pe sine
întotdeauna se urîște”.

SOSEȘTE TRENUL AZI...

Sosește trenul azi, cu plîsul meu:
pe-acoperișe mute afumă de departe,
plîng ruginite șinele
și eu, plin de rugină, îmi reiau plîsul.
Fețe fără trecut, femeile
visate sînt ușoare, anonime
și taciturne apar vagoanele
spre-a fi mai taciturne-n clipa asta
cînd anotimpul singuratic își rostește
greata unui cuvînt pe care-l știi.
Acuma-mi place viața monotona
de cînd la mine-ajunse, cam tîrziu,
trenul bătrîn pentru înțila oară:
o, obosită undă, lingă mine stai
descoperă ariditatea ăstui țărîm!
Nerăbdător cu vechiul tren și cu
vagoanele distruse de-ani, cu șinele
mizere și cu chipurile
fără istorie
ce trebuie să vină-n seara asta,
o, seara asta o să scriem altă carte
și să le răsfoim pe cele vechi,
să ne-amezăm în rînd și să re-ncepem fuga
precum ieri,
pe drumuri mici, pe după-ntunecate colțuri
unde sosi-va trenul să dărîme
toate cartierele din jur ca să
vezi cum apare mult dorita stație.
Vai, mie, cît de mare e melancolia!
Sosește trenul azi, cu plîsul meu.

În românește de Ștefan Damia

CÎND FIECARE SOLDAT SE PREDĂ...

Este-o armată intrată-n panică înlăuntrul meu
pe măsură ce se apropie de linia inamicului
bătînd un ritm întîmplător pe tobe metalice,
călcînd în pas de gîscă teritoriul familiar.
Este un cuib de bătrîni bărzăuni înlăuntrul meu,
cuprinși de frenezio înfinită, rotindu-se
în vane cercuri împrejurul rozelor veștede.

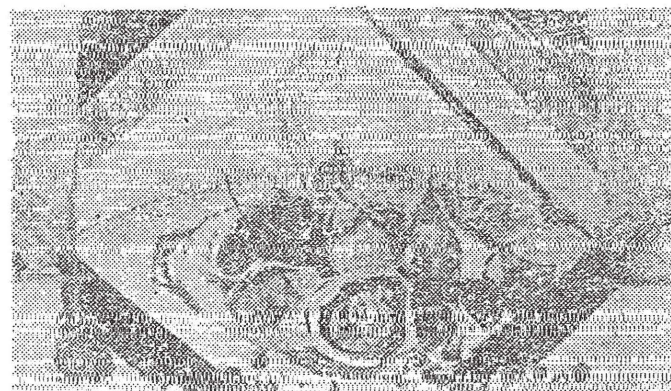
Cînd fiecare soldat se predă și moare pe de rost
și fiecare bărzăune cade amețit la pămînt,
cine știe dacă le voi mai auzi ecourile?

SPUNE-MI DIN NOU BASMELE

Spune-mi din nou basmele care-n trecut,
lingă lumina lămpii între umbră și umbră,
prindeau contur fără-ncetare dintre buzele tale, mamă,
în timp ce trebăluiai prin cameră să mi faci patul,
iar umbra siluetei tale negre se hîrjonea cu mine
peste pereți, crescînd mai mare și mai mare,
ca eroii din basme făcîndu-mă să par pitic.

Spune-le din nou, mamă, dar nu pe-acela
despre băiatul mic ajuns om mare astăzi.
Pe-acela îl știu prea bine.

În românește de Virgil Mihail

PAVEL ALASZ

în întrebare, glasul sceptic nu suspendă iremediabil sensul, reaga deopotrivă. Pentru că ~~tocul lui jumătate nu e aici sau~~ ~~apă, în aerul (ciudat sufocant, ciudat eterat) al lui și și, foarte~~ ~~e împunită de lui sau/au. Aceasta și pentru că~~ Grigoreu ~~tiuturitate acestei creații conștient în capacitatea de a și sub~~ ~~ramiei, de a încercui obsesiile printr-o lucidă detașare. Din~~ ~~a modelării substanței abominabile, ia naștere o specie de ma-~~ ~~a descompunere asimilabilă, pe alocuri suavă.~~ Sema, indu-

m se spune, modernitate. ~~ritate prezentă în mai toate volumele de la Mituri, la Por-~~ ~~ecunoscute (din care am citat până acum), dar care acordă,~~ ~~ntul acuității în Viața obligatorie și Spectacol amintat (de~~ ~~a în continuare).~~

~~scendile discursive ale începutului și combustia interioară de~~ ~~a ce rămâne acum este „fumul mie al ironiei”. La „aroma”~~ ~~ul se mbracă în Pehlivan, prințul se întoarce în August-Pros-~~ ~~arul lamento batcovian strimba (fără să vrea?) semnale de~~ ~~cează întrebării apără chipul de ploare — pare a decanta~~ ~~torie”. La fumul mie al ironiei (microclimat existențial, do-~~ ~~zabile precum „cîteva”, „mărunț”, „pușine”, „mică”), împă-~~ ~~odează, solemnitatea emoțiilor se îndreaptă caricatural („mi-~~ ~~— un ring mie / cu două maimuțe roșii / care și cară la~~ ~~mul elin țese-n țes lui Arvine, cu Farin (de țese țese~~ ~~/ fără zei, fără fulgere. / O briză agită frunzele / de-~~ ~~și de cafea neagră... / Roma, țara noastră Greco”) sau~~ ~~clătesc printr-o hău la țes (pășina noastră prudentă ca~~ ~~acini. / După zăb, silueta lui adică al vieților noastre), iar~~ ~~i spectacolul în sintaxa lui încheșă, precum Domnul K, sub~~ ~~totuși, / pot pentru că să zic / dar înk...”~~

~~textual — fardurile au devenit demult însăși fața „adevărată”~~ ~~itate e o viață obligatorie / el are lipsă în întregul „eri~~ ~~poem”) — acceptă acum întrebările mai mult în „bibliotecă~~ ~~itate înedinită”, în ciuda sentinței: „nici un om nu poate~~ ~~mult adevăr / decît poate răbda un om”. Viața obligatorie~~ ~~amintă proiectarea, într-o mănăstire imperioasă, ca dramatism,~~ ~~și necunoscut, asupra imperiului de himere al prințului Ju-~~ ~~ta crepusculară a epilogului. Duelul hamletian și-a devorat~~ ~~trul în tratu a tras cortina peste cortină și, odată actorii~~ ~~și jumătate) ieșiți din scenă, poezia se va ruși de călce~~ ~~at sema că păpușarul cronofag a fost înghițit de propriile-i~~ ~~ur cine a fost adevăratul autor? Oare nu cumva totul a fost~~ ~~tru ca tocmai sfîrșitul să însemne adevăratul punct de plecare?~~ ~~noi inventează arta tremurului?” se pune întrebarea în teri~~ ~~Viața obligatorie, unde totul e ca și sigur pînă în clipa cînd,~~ ~~o doară, făptura rostitoare își destramă partitura cu acul~~ ~~agatir) al verbului verbelor: „Există”. Astfel incit, abecedarul~~ ~~a scineet / alunecîndu-mi îngrozit din mîini”. Oricum, vorba~~ ~~ceux qui n'ont trouvé réponse à rien supportent mieux les~~ ~~tyrannie que ceux qui ont trouvé réponse à tout”.~~

~~aici sfîrșit sau început și în ce măsură epilogul e deghizat în~~ ~~dacă sînt eu, dumnezeule / eu / degetul tremurător al sme-~~ ~~rie serie încet?” Din toate întrebările poeziei, acest „și dacă?”~~ ~~nu cumva?”, dar dacă, totuși...?” este, deopotrivă, cea mai~~ ~~u și singura salvatoare. Ritual exorcizant, ea eliberează prin~~ ~~și fixează tocmai prin suspensie. Aici, victima devine una cu~~ ~~poziția întrebătorului figurează o „situație totală”, cum spune~~ ~~ită a cunoașterii și existenței, ilustrată perfect în căderea (în~~ ~~„sărmanului Dionis”.~~

~~, din punctul maxim al îndoielii, nu se mai deschid decît~~ ~~ci cel iremediabil alienant („să și bați joc de tine înșuși, da-~~ ~~ziasm”) și cel prin care conștința pierderii de identitate se~~ ~~și aflarea adevăratei identități a realității. O concluzie care,~~ ~~metaforiza la rîndu-ne, îl implinește, în sfîrșit, pe jumă-~~ ~~au cu cealaltă parte a ființei sale, ci cu înțelegerea fap-~~ ~~simple, că, dacă el nu este întreg, în schimb umbra lui este~~ ~~Un posibil dialog cu această umbră este poemul entuziasm din~~ ~~ninat, ca și, în alt fel, bibliotecă sau concluzia din gest: „mă~~ ~~ca pe-o targă un mort — / important e să ai o direcție,~~

~~urea acestui dialog cu integritatea umbrei, dacă putem spune~~ ~~ăui finalitate pare a implicabil interogativă („ce mișcă în~~ ~~mecanisme diferite și din întâmplare roțile și roțile lor se~~ ~~anexionează concomitent dîndu-mă puțin mai departe dar~~ ~~feră, poate, cea mai fecundă formulă poeziei lui Florin Mu-~~ ~~ar. Seria întrebărilor desfide însăși ideea de sfîrșit („da, și?”,~~ ~~te să lăsam definiția pe mine, da?”, „și moartea, moartea~~ ~~duce?”; „și cum să zbori beat și fericit / și cu burta plină /~~ ~~nu ai, preasfinte, liber arbitru?”), alternativele se multiplică~~ ~~predau, dar de ce refuzai să mă luați prizonier?”; „zăpada în~~ ~~ie din nou bibliă? / o, dar aceasta e întrebarea / unei fan-~~ ~~cite ori să mai spun că nu sînt un om sfîrșit?”), agresiunea~~ ~~a stărilor derizorii se lovește de structura interogativă și în-~~ ~~irilității (auto)ironice („cine spune, cine / că fericit pînă la~~ ~~a, artiști!”; „din cite amănunte e făcut un rege? dai sinuci-~~ ~~rege din cite? despre poem știu, el e făcut numai din trei~~ ~~are izbucnesc în plîns”; „dar încotro o luase regețul meu /~~ ~~lăsa încă o dată singur?”), iar textul are grijă să plieze, să~~ ~~te răspunsurile, în numele Dilemei.~~

Dan C. Mihăilescu

Oliver Friggieri

Născut în 1947, în Malta, Oliver Friggieri își petrece copilăria și își face studiile în prestigioasa, legendară insulă sud-mediterraneană. La universitatea de aici predă, în prezent, literatură națională și teorie literară. Autor de numeroase cărți de critică, de romane, poezii, povestiri și traduceri, cunoscut în mai multe țări, mai ales prin romanele *Minciuna* și *Suciul*. Membru al Asociației internaționale a Criticilor literari (Paris). A adunat într-o ediție critică întreaga operă poetică a poetului național al Maltei, Dun Karm. Una din operele sale critice: *Experiența leopardiană a unui poet maltez: Karmenu Vassallo*. Un mare număr de reviste din multe centre literare din lume l-au avut sau îl au colaborator. De după scutul unor ochelari mici, pe podul de la Struga mi-a scris o dedicație pe o plachetă cu poezii de-ale lui, apoi mi-a pîndit surpriza de a nu putea întrezări aproape nimic prin cuvintele de o danslărie stranie ale limbii lui, un me-risaj romantic-maur. Și totuși, doi pași, ghicitor temerar, mă încumet-

*Dan l-univers itektek
marcus fil-polz ta' idejk...*

Subliniez *univers, marsus, idejk*, și cu o linie punctuată, ezitant, *Dan*, gândindu-mă că îl va fi pierdut pe o lînal mînaș de dragul prenumelui cochet și vechi românesc. Încă aflăm brusc într-o colabore. Dar în ultimele 2 versuri din strofa a 3 a sînt gara în-vins, la galera pe un vas de pirăși.

*Mill-kelma jekk tlezhna
inixxi bahrar demm.*

Dar un plic, după vreo două luni, cu o scrisoare purtînd ca un seut de cruciat, a Universității Msida-Malta, pune sub ochelarii mei cîteva poezii în italiană, datorate unui poet adevărat, din care, înbrăcîndu-mă în haine lucii, de vers, aleg trei — pentru mai dreptă descifrare și pentru prietenie româno-malteză.

APĂ CE IZVORĂȘTE

Itorie ce va sfîrși într-o zi, a noastră,
ca un pîrîu într-o apă stătătoare,
ca o piatră ce se rostogolește la vale,
ca un pendul înșepenit în găoacea sa.

Cînd, seara, întunericul ne învăluie
și copiii încep cu de ce-ul
neștiind ce să spunem, vorbim de altceva
și începem să cîntăm straniul
imn ce se ține după noi de la naștere —
„Apă ce izvorăște sîntem; nu ne bea nimeni
căci despre moarte știe sarea din unda noastră.
Pietre sîntem, smulse din altare
de idoli bolnavi, disperați, nimiciși
în luptele dintre ei. Pendul sîntem
pe punctul de a nu se mai legăna.”

ÎȚI BATE UNIVERSUL

Îți bate universul
în puls, zi de zi;
și inima, de i spui,
din plept îți va săii.

Faci întrebări la stele,
cu întrebări te alegi:
petalele cîntărilor sînt
ce nu le uii în veci.

Poți jupui tăcerea,
totul la fel va sta;
cuvîntul pal o mare
de sînge va vărsa.

VOR MERGE CU TINE OCHII TĂI

Ochii tăi privesc peste țărnul negru
și știu din val perfidia, și uclgajul,
blestematul ciclon. Fără tihnă
în veghe stau ochii tăi, și știu totul
căci valul cu mine l-au trecut
depășind cu mine furtunile
și noapte și zi stau spre întîmpinarea
orei în care voi ațipi pe cînd ei
vor veghea mai departe să nu piardă timpul
ce-mi precede sorocul fixat.
Prea scurtă va fi această oră extremă,
vor merge cu mine alături ochii tăi,
pînă ce paginile puține ce-au mai rămas
le voi smulge din calendar.

Prezentare și traduceri de Aurel Răz